

Rigsombudsmanden på Færøerne

Tórshavn, den 3. oktober 2017

J.nr. 2015-96-lmj

Indberetning nr. 6/2017

Denne Indberetning er udarbejdet som en kort statusopdatering vedrørende de større politiske sager på Færøerne.

Emner:

- *Forfatningsforslaget er nu fremsat for Lagtinget*
- *Nyt forslag om en fiskerireform har nu været til 1. behandling i Lagtinget*
- *Danmarks Nationalbank har udgivet sin årlige redegørelse om færøsk økonomi: Højkonjunktur og pres på arbejdsmarkedet*
- *Landsstyret har fremsat forslag til finanslov for 2018 med et overskud på 408 mio. kr.*
- *Overtagelser af sagsområder fremgår af finanslovsforslaget*

Forfatningsforslaget er nu fremsat for Lagtinget

Som det fremgik af Indberetning nr. 5/2017, blev et forslag til en færøsk forfatning sendt ud i offentlig høring Olaidag, den 29. juli 2017. I forbindelse med høringsfristens udløb den 25. august var der indkommet 124 høringssvar, herunder fra statsministeren.

Den 27. september blev ”Lagtings sag nr. 19/2017: Forslag til lagtingslov om Færøernes Forfatning” fremsat for Lagtinget. Det fremsatte forslag indeholder ingen væsentlige indholdsmæssige ændringer, men mest teknisk prægede ændringer i forhold til forslaget, som blev sendt i offentlig høring den 29. juli 2017. Endvidere indeholder forslaget almindelige bemærkninger, samt særlige bemærkninger til præambelen, samt til § 1 og § 57. Som bilag til forslaget fremgår alle 124 høringssvar. Lagmanden har oplyst, at baggrunden for, at alle høringssvarerne er vedlagt som bilag, er, at det ikke er op til ham alene at behandle høringssvarerne i forhold til forfatningen og ændre på bestemmelserne, for der er tale om et bredt samarbejde om forfatningen. Hvis der skal foretages ændringer, må det ske i Lagtinget.

Lagmanden har endvidere udtalt, at han håber på en værdig debat om forfatningen, ligesom han håber på at opnå bred enighed om forfatningsforslaget, som også omfatter Sambandsflokkurin (Sambandspartiet).

Når forfatningsforslaget har været til 1. behandling i Lagtinget – som endnu ikke har fastsat tidspunktet herfor – vil det efter planen komme i et særligt udvalg efter Lagtingets forretningsordens § 25, som giver mulighed for at nedsætte et udvalg, hvor alle partier er repræsenteret.

For at forfatningsforslaget kan komme til folkeafstemning den 25. april 2018 (den færøske flagdag), som har været lagmandens hensigt, skal forslaget være vedtaget ved 3. behandling i Lagtinget senest den 25. oktober 2017. Adspurg om mulighederne for at overholde denne tidsfrist, har lagman-

den tilkendegivet, at det nu er op til Lagtinget, og hvis folkeafstemning ikke kan holdes den 25. april 2018, så forventer han, at afstemningen afholdes senere i 2018.

Selv om forfatningsforslaget nu er fremsat for Lagtinget, har sagen ikke fyldt meget i medierne.

Nyt forslag om en fiskerireform har nu været til 1. behandling i Lagtinget

Landsstyrets genfremsatte forslag om ny fiskerireform indeholder en del ændringer i forhold til det forslag, som bortfaldt, da Lagtinget blev sendt på sommerferie. Lagtinget 1. behandlede forslaget tirsdag den 19. september.

Landsstyret har dog fastholdt grundideerne om, at kvoter skal sælges på auktion, at udenlandsk ejerskab skal være afviklet efter nogle år – nu 6 år mod før 4 år – og at fiskerirettigheden falder tilbage til landet, når et rederi ikke bruger rettigheden længere.

3/4 af fiskerettighederne skal forblive hos de nuværende rederier, mens 1/4 af rettighederne skal sælges på almindelig auktion, hvor både nye og nuværende redere får mulighed for at byde.

Landsstyremanden for fiskerianliggender, Høgni Hoydal, bemærkede til forslaget, at Færøerne skal være foregangsland i verden, når det gælder om at forvalte fiskeri, at det skal stadfæstes, at det færøske folk ejer de ressourcer, som er i havet, at de er grundlaget under den færøske økonomi, samt at det hverken ved lov eller i praksis kan blive privat ejendom.

Både Høgni Hoydal og lagmanden oplyser, at der med sikkerhed er 17 lagtingsmedlemmer bag forslaget.

Af lovforslaget fremgår det endvidere, at islændinge først skal være ude af det færøske fiskerierhverv efter 7 år, mod 6 år for andre udlændinge. Det ekstra år skyldes, at man fra færøske side ønsker et år til at forhandle med islændingene i forhold til Hoyvíksaftalen (frihandelsaftale mellem Færøerne og Island, der også omfatter fri bevægelighed, arbejdskraft, kapital og tjenester). Landsstyremanden for udenrigs- og erhvervsanliggender, Poul Michelsen, har endvidere udtalt, at fiskeindustrien ikke bør være en del af Hoyvíksaftalen, men en del af de almindelige forhandlinger om fiskeri. Vil islændinge ikke godkende det, så bliver Hoyvíksaftalen opsagt, udtaler Poul Michaelen.

Bárður Nielsen, formand for Sambandsflokkurin, mener, at der er langt imellem koalitionen og oppositionen, og der skal derfor meget til, inden Sambandsflokkurin kan støtte op om et forslag til en ny fiskeripolitik. Sambandsflokkurin vil blandt andet have andelen af de kvoter, som skal sælges på auktion sat væsentligt ned, den udenlandske kapital skal ikke udelukkes, men der skal dog opstilles klare regler for de udenlandske aktører.

Bárður Nielsen oplyser endvidere, at Sambandsflokkurin ikke denne gang, som det var tilfældet inden sommerferien, kommer med deres eget forslag til fiskeriform. Dels fordi det tidligere forslag næsten ikke blev behandlet i erhvervsudvalget, ligesom Bárður Nielsen ikke mener, at det giver mening at komme med et nyt forslag, så kort inden, at ordningen skal træde i kraft den 1. januar 2018.

Som situationen er, har han svært ved at forestille sig, hvordan man skal nå til enighed mellem koalitionen og oppositionen. Han tvivler på, at koalitionen vil give sig ret meget. Han tror heller ikke på, at det kan lade sig gøre at sætte en ny ordening i kraft til nytår, og det, mener han, også havde været upassende at gøre mod fiskerierhvervet.

Bjarni Hammer, formand for Lagtingets Erhvervsudvalg, har efter 1. behandlingen udtalt, at han er parat til at diskutere, om mindre end 1/4 af rettighederne skal sælges på auktion, men at hele koali-

tionen må være med i sådan en ændring. Han er endvidere parat til at forhandle om udenlandsk ejerskab.

Høgni Hoydal har efter 1. behandlingen udtalt, at han vil holde døren på klem. “Hvis oppositionen vil tale med os, er de altid velkomne”, siger han. Noget tyder på, at dele af oppositionen er villige til at tale med koalitionen. Magni Laksafoss, næstformand i Sambandsflokkurin, har givet klare signaler om, at det efter hans opfattelse er det nødvendigt at finde et bredt forlig, og det vil han arbejde hen imod.

Jógvan Skorheim fra Sjálvstýri (Selvstyrepartiet) nævnte under 1. behandlingen, at lovforslaget kommer til at koste Klaksvík kommune omkring 70 mio. kr. i mistet indtægt, og han vil ikke støtte op om forslaget.

Fiskernes fagforening er stadigvæk imod det nye forslag, som, de mener, vil give lavere indtjening og utryggere forhold for fiskerne.

Forslaget behandles nu i Lagtingets Erhvervsudvalg.

Danmarks Nationalbank har udgivet sin årlige redegørelse om færøsk økonomi: Højkonjunktur og pres på arbejdsmarkedet

Danmarks Nationalbank har den 25. september i år udgivet sin årlige artikel med en analyse af den færøske økonomi. Hovedkonklusionen er, at færøsk økonomi er inde i en højkonjunktur, der er drevet af store eksportindtægter fra opdrættet laks, der i øjeblikket afregnes til høje priser, og gode fangster i fiskeriet. Ledigheden er lav, og især byggeriet mangler arbejdskraft.

Nationalbanken pointerer, at finanspolitikken under tidligere højkonjunkturer har været procyklisk og dermed ikke medvirket til at stabilisere den økonomiske udvikling. Det mønster ser i Nationalbankens øjne ud til at gentage sig, og det indebærer en risiko for overophedning.

Nationalbanken vurderer derfor, at overskuddet på de offentlige finanser skal øges hurtigere end planlagt, og at landsstyret og kommunerne bør overveje at udskyde dele af de offentlige investeringer. For at sikre den langsigtede holdbarhed i økonomien skal de offentlige finanser forbedres med 5 pct. af BNP. Med gode konjunkturer er det efter Nationalbankens opfattelse et godt tidspunkt at håndtere udfordringerne for de offentlige finanser på længere sigt.

Hele Nationalbankens analyse om den færøske økonomi kan læses ved at følge nedenstående link:

[Nationalbankens analyse Færøerne 2017](#)

Landsstyret har fremsat forslag til finanslov for 2018 med et overskud på 408 mio. kr.

Landsstyremedlem for finansanliggender Kristina Háfoss har den 29. september 2017 fremsat finanslovsforslag for 2018 for Lagtinget. Forslaget bygger på et forlig mellem landsstyrekoalitionen og oppositionspartiet Sjálvstýri.

DAU-saldoen på finanslovslaget viser et overskud på knap 408 mio. kr. i 2018, som er det største overskud på finansloven siden 2001. Af de 408 mio. kr. har man besluttet, at ca. en tredjedel – 144 mio. kr. – skal overføres til Færøernes Økonomifond. Resten af overskuddet anvendes til afdrag på landkassens gæld.

Der er i 2018 budgetteret med driftsudgifter på 5,7 mia. kr. og anlægsinvesteringer på knap 344 mio. kr. Indtægterne er beregnet til 6,5 mia. kr.

Driftsudgifterne stiger ifølge forslaget med 1,9 pct., men her er der ikke taget højde for eventuelle lønstigninger.

På pressemødet i forbindelse med fremsættelsen af finanslovsforslaget pointerede landsstyrmedlem Kristina Háfoss, at der også skal være råd til et samfund med de samme velfærdstjenester og – ydelser som i dag, når der kommer økonomisk modgang. Derfor anser man det for nødvendigt at være tilbageholdende med at øge driftsudgifterne, mens der er økonomisk medgang.

I 2018 afskrives i øvrigt landskassens gæld på 500 mio. kr. til den danske stat, som var en del af aftalen 10. juni 1998 mellem landsstyret og regeringen i opfølgningen på den færøske banksag. Aftalen indebar bl.a. en konvertering af landsstyrets gæld til et rente- og afdragsfrit lån på 500 mio. kr., som afskrives efter 20 år, såfremt Færøerne ikke inden dette tidspunkt er begyndt udvinding af råstoffer.

Overtagelser af sagsområder fremgår af finanslovsforslaget

Både af pressemeddelelsen i forbindelse med fremsættelsen af finanslovsforslaget og af selve finanslovsforslaget fremgår det, at landsstyret prioriterer overtagelse af sagsområder.

Af pressemeddelelsen fremgår tre overtagelser af sagsområder, som landsstyret vil arbejde med i det kommende finansår. Disse områder er: overtagslen af det person-, familie-, og arveretlige område, udlændingeområdet og delvis overtagelse af luftfartsområdet.

For så vidt angår overtagelse af udlændingeområdet og delvis overtagelse af luftfartsområdet, er der ikke afsat særskilt bevilling til sagsområderne, da forberedelserne til overtagelserne forgår og finansieres af de respektive landsstyreområder og disse landstyreområders egen driftsbevilling. Men af de almindelige bemærkninger til finanslovsforslaget fremgår det, at man har til hensigt at overtage dele af luftfartsområdet i 2018.

For så vidt angår overtagelse af person-, familie- og arveretten, er der i finanslovsforslaget oprettet særskilt bevilling til en ny institution, som den 29. juli 2018 skal overtage de opgaver på det person-, familie- og arveretlige område, der i dag varetages af Rigsombuddet. Den kommende Familjufyrisitingin (Familieforvaltningen) har i forslaget fået tildelt en driftsbevilling i 2018 på 4,9 mio. kr. og en forventet bevilling i 2019 og 2020 på 8 mio. kr.

Det fremgår af forslaget til finanslov, at man forventer, at den samlede udgift vedr. overtagelsen vil udgøre i alt 10,3 mio. kr. om året. For 2018 forventes de samlede omkostninger at være 5,5 mio. kr., hvoraf 4,9 mio. kr. går til Familjufyrisitingin, 0,3 mio. kr. til klageinstansen og 0,3 mio. kr. til selve forvaltningen i landsstyreområdet.

Med venlig hilsen

Lene Moyell Johansen